ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 9ης Ιουνίου 1977 *

Στην υπόθεση 109/76,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του RAAD VAN BEROEP te Amsterdam προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

M. Blottner, Βερολίνο,

και

Bestuur der Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, Άμστερνταμ,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 40, 45 και 46 και του παραρτήματος V του κανονισμού 1408/71,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους H. Kutscher, πρόεδρο, A. M. Donner και P. Pescatore, προέδρους τμήματος, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco και A. Touffait, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. P. Warner
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

Απόφαση

(Το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με έγγραφο της 19ης Νοεμβρίου 1976, το οποίο περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Νοεμβρίου του ιδίου έτους, το RAAD VAN BEROEP του Άμστερνταμ υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, διάφορα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 40, 45 και 46 και του παραρτήματος V του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς εργαζομένους και στις οικογένειές τους που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73 επ.).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς που αφορούσε άρνηση του αρμοδίου ολλανδικού φορέα να καταβάλει σύνταξη αναπηρίας σε γερμανίδα υπήκοο που είχε ασκήσει μισθωτή δραστηριότητα στις Κάτω Χώρες από το 1928 μέχρι το 1940.

3 Η ενδιαφερομένη επέστρεψε, το χρόνο αυτό, στη Γερμανία, όπου εργάστηκε μέχρι το 1946, μετά δε έπαυσε κάθε επαγγελματική δραστηριότητα.

4 Το 1973 υπήρξε θύμα ατυχήματος που την κατέστησε ανάπηρη και το BUNDESVERSICHERUNGSANSTALT FÜR ANGESTELLTE της χορήγησε σύνταξη από την 1η Ιανουαρίου 1974.

5 Το NIEUWE ALGEMENE BEDRIJFSVERENIGING αναγνωρίζει ότι η ενδιαφερόμενη έχει, καταρχάς, δικαίωμα να ζητήσει παροχές δυνάμει της ολλανδικής νομοθεσίας, βάσει του άρθρου 45, παράγραφος 3 του κανονισμού 1408/71, αλλά της αρνείται την καταβολή με την αιτιολογία ότι, εφόσον δεν ήταν μισθωτή κατά το χρόνο του ατυχήματος, η ενδιαφερομένη δεν πληρούσε την προϋπόθεση της πραγματικής ασφάλισης που απαιτείται από το νόμο περί ασφαλίσεως λόγω ανικανότητας προς εργασία (WET OP DE ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING — WAO) για να έχει δικαίωμα επί της παροχής στις Κάτω Χώρες και ότι, εξάλλου, η ανικανότητά της να παρέχει τη συνήθη εργασία στην οποία απασχολείτο (οικιακή βοήθεια) ήταν κατώτερη από το ελάχιστο ποσοστό που απαιτείται από τον WAO.

6 Με το πρώτο ερώτημα ζητείται αν αρκεί «για την ύπαρξη δικαιώματος επί των παροχών, δυνάμει του άρθρου 40 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, εις βάρος φορέα ενός κράτους μέλους, υπό την έννοια που αναφέρεται στην αρχή της παραγράφου 3 του άρθρου 45 του κανονισμού αυτού — ενόψει της γενέσεως της τελευταίας αυτής διατάξεως — το γεγονός ότι ο εργαζόμενος ο οποίος, κατά το χρόνο που επέρχεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος υπάγεται στη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, ή αν δεν συμβαίνει αυτό, μπορεί να προβάλλει δικαίωμα επί των παροχών δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, να μπορεί μόνο να επικαλεστεί ύπαρξη περιόδων ασφαλίσεως ή, τουλάχιστον περιόδων μισθωτής εργασίας και/ή εξομοιουμένων προς αυτές περιόδων, που συμπλήρωσε υπό το κράτος της νομοθεσίας του πρώτου αναφερθέντος κράτους μέλους η οποία δεν ήταν νομοθεσία υπό την έννοια που αναφέρεται στην αρχή της παραγράφου 3 του άρθρου 45 και η οποία, κατά το χρόνο που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 94, δεν ίσχυε πλέον κατά την έννοια του στοιχείου i) του άρθρου 1 του κανονισμού, λαμβανομένης επίσης υπόψη της τελευταίας φράσεως της παραγράφου 3 του άρθρου 45 (συνεπώς αν και δεν υπήχθη ποτέ στη νομοθεσία του πρώτου αναφερομένου κράτους μέλους, κατά την έννοια της αρχής της παραγράφου 3 του άρθρου 45)».

7 Κατά την εποχή κατά την οποία επήλθε η αναπηρία της προσφεύγουσας στην κύρια δίκη, η ολλανδική νομοθεσία ήταν τύπου Α, δηλαδή νομοθεσία κατά την οποία το ποσό των παροχών λόγω αναπηρίας είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως, ενώ κατά την εποχή κατά την οποία απασχολείτο στις Κάτω Χώρες, η νομοθεσία ήταν τύπου Β, δηλαδή νομοθεσία κατά την οποία το ποσό των παροχών εξαρτάται από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως.

8 Το άρθρο 40, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι «ο εργαζόμενος, ο οποίος διαδοχικά ή κατά περιόδους έχει υπαχθεί στις νομοθεσίες δύο ή περισσοτέρων Κρατών μελών, εκ των οποίων τουλάχιστον μία δεν είναι του τύπου που αναφέρεται στο άρθρο 37 παράγραφος 1, δικαιούται παροχών σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου 3, οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αναλογία».

9 Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, στοιχείο i), του κανονισμού, «ο όρος "νομοθεσία" προσδιορίζει, για κάθε Κράτος μέλος, τους υφισταμένους ή μελλοντικούς νόμους, τις κανονιστικές πράξεις, κανονισμούς και κάθε άλλο μέτρο εφαρμογής, που αφορούν τους κλάδους και τα συστήματα κοινωνικής αφαλίσεως που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2».

10 Το ζήτημα τίθεται αν οι όροι «υφιστάμενοι ή μελλοντικοί» έχουν ως αποτέλεσμα να αποκλείσουν από το πεδίο εφαρμογής του ορισμού αυτού τις διατάξεις που δεν ίσχυαν πλέον κατά την εποχή κατά την οποία ο εν λόγω κανονισμός

και ο εκτελεστικός του κανονισμός 574/72 του Συμβουλίου της 29ης Μαρτίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138 επ.), θεσπίστηκαν ώστε οι *διατάξεις του άρθρου 40, παράγραφος 1,* να μην εφαρμόζονται σε εργαζόμενο που είχε υπαχθεί σε ένα κράτος μέλος σε διατάξεις που έπαυσαν να ισχύουν πριν από τη θέσπιση του κανονισμού 1408/71, αν και υπάγεται σε άλλο κράτος μέλος σε διατάξεις που εξακολουθούν να ισχύουν.

11 Το άρθρο 51 της Συνθήκης προβλέπει τη θέσπιση συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως που να εξασφαλίζει στους διακινουμένους εργαζομένους το συνυπολογισμό για την κτήση και διατήρηση του δικαιώματος επί των παροχών, καθώς και για τον υπολογισμό τους όλων των περιόδων που λαμβάνοναι υπόψη από τις διάφορες ειδικές νομοθεσίες.

12 Ο σκοπός του άρθρου αυτού δεν επιτυγχάνεται αν ο εργαζόμενος χάσει την ιδιότητα του ασφαλισμένου, υπό την έννοια των εν λόγω κανονισμών, από το γεγονός και μόνο ότι, κατά την περίοδο που θεσπίστηκαν, η ισχύουσα εθνική νομοθεσία κατά την εποχή που ο εργαζόμενος ήταν ασφαλισμένος, είχε αντικατασταθεί με διαφορετική νομοθεσία.

13 Εξ αυτού συνάγεται ότι ο όρος «υφιστάμενοι ή μελλοντικοί» δεν πρέπει να ερμηνευτεί κατά τρόπο που να αποκλείει τις διατάξεις οι οποίες, ενώ προηγουμένως ίσχυαν, έπαυσαν να ισχύουν κατά το χρόνο της θεσπίσεως των εν λόγω κοινοτικών κανονισμών.

14 Το άρθρο 45, παράγραφος 3, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι «αν η νομοθεσία Κράτους μέλους, η οποία εξαρτά την χορήγηση παροχών από τον όρο ότι ο εργαζόμενος υπάγεται στη νομοθεσία αυτή κατά τη στιγμή επελεύσεως του κινδύνου, δεν απαιτεί καμία διάρκεια ασφαλίσεως ούτε για την απόκτηση του δικαιώματος ούτε για τον υπολογισμό των παροχών. Κάθε εργαζόμενος, ο οποίος έπαυσε να υπάγεται στη νομοθεσία αυτή, θεωρείται, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, ότι υπάγεται ακόμη σε αυτήν την στιγμή της επελεύσεως του κινδύνου, (...) αν δύναται να διεκδικήσει παροχές δυνάμει της νομοθεσίας άλλου Κράτους μέλους».

15 Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη δεν υπαγόταν ποτέ στην ολλανδική νομοθεσία τύπου Α, στην οποία αναφέρεται η παραπάνω διάταξη, τίθεται το ζήτημα εφαρμογής της.

16 Η οικονομία του συστήματος συντονισμού των εθνικών νομοθεσιών που θεσπίζεται με τον κανονισμό στηρίζεται στην αρχή ότι ο εργαζόμενος δεν πρέπει να

στερείται του δικαιώματος επί των παροχών από το γεγονός και μόνο ότι η νομοθεσία ενός κράτους μέλους άλλαξε τύπο.

17 Η σκέψη αυτή συνεπάγεται ότι η έννοια «της νομοθεσίας» που χρησιμοποιείται στο άρθρο 45, παράγραφος 3, πρέπει να νοηθεί υπό ευρεία έννοια, ώστε να αναφέρεται, τόσο στις διατάξεις που ισχύουν κατά το χρόνο της επελεύσεως του κινδύνου, όσο και στις ισχύουσες κατά την περίοδο κατά την οποία ο εργαζόμενος είχε υπαχθεί στη νομοθεσία.

18 Συνεπώς, πρέπει να δοθεί στο πρώτο ερώτημα η απάντηση ότι αρκεί, καταρχήν, για την κτήση δικαιώματος επί παροχών βάσει του άρθρου 40 του κανονισμού 1408/71 εις βάρος του φορέα ενός κράτους μέλους, υπό την έννοια που αναφέρεται στην αρχή της παραγράφου 3 του άρθρου 45, ότι ο εργαζόμενος ο οποίος, κατά το χρόνο που επέρχεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος, υπάγεται στη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους ή, αν δεν συμβαίνει τούτο, μπορεί να προβάλει δικαίωμα επί παροχών δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, να μπορεί να επικαλεστεί περιόδους ασφαλίσεως ή, τουλάχιστον, περιόδους μισθωτής εργασίας και/ή εξομοιούμενες περιόδους, τις οποίες συμπλήρωσε υπό το κράτος νομοθεσίας η οποία, ενώ ίσχυε κατά την περίοδο που ο εργαζόμενος παρέσχε την εργασία του, έπαυσε να ισχύει πριν από τη θέσπιση του κανονισμού 1408/71, ακόμη και αν η νομοθεσία αυτή ήταν διαφορετικού τύπου από εκείνη που ίσχυε κατά το χρόνο επελεύσεως του κινδύνου.

19 Ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο.

(παραλείπεται)

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που υπέβαλε το RAAD VAN BEROEP te Amsterdam, με έγγραφο της 19ης Νοεμβρίου 1976, αποφασίζει:

Αρκεί καταρχήν, για την κτήση δικαιώματος επί παροχών βάσει του άρθρου 40 του κανονισμού 1408/71 εις βάρος του φορέα ενός κράτους μέλους, υπό την έννοια που αναφέρεται στην αρχή της παραγράφου 3 του άρθρου 45, ότι ο εργαζόμενος ο οποίος, κατά το χρόνο που επέρχεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος, υπάγε-

ται στη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους ή, αν δεν συμβαίνει τούτο, μπορεί να προβάλει δικαίωμα επί παροχών δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους, να μπορεί να επικαλεστεί περιόδους ασφαλίσεως ή, τουλάχιστον, περιόδους μισθωτής εργασίας και/ή εξομοιούμενες περιόδους, τις οποίες συμπλήρωνε υπό το κράτος νομοθεσίας η οποία, ενώ ίσχυε κατά την περίοδο που ο εργαζόμενος παρέσχε την εργασία του, έπαυσε να ισχύει πριν από τη θέσπιση του κανονισμού 1408/71, ακόμη και αν η νομοθεσία αυτή ήταν διαφορετικού τύπου από εκείνη που ίσχυε κατά το χρόνο επελεύσεως του κινδύνου.

Κρίθηκε από το Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο στις 9 Ιουνίου 1977.

Kutscher Donner Pescatore Mertens de Wilmars

Sørensen Mackenzie Stuart O'Keeffe

Bosco Touffait

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Ιουνίου 1977.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
H. Kutscher